

Mall för yttrande i mål om fortsatt öppen psykiatrisk tvångsvård (ÖPT) - Psykiatri

Förändringar sedan föregående version
Ny rutin.

Bakgrund

Författa ett yttrande om ansökningar om fortsatt öppen psykiatrisk tvångsvård kräver vissa innehållsmässiga formalia för att anses vara godkänd. Yttrandet måste beröra kriterierna för psykiatrisk tvångsvård och argumentationsmässigt ge en god grund för att ansökningen skall beviljas.

Syfte och mål

Dokumentet syftar till att utbilda och underlätta inför författandet av ansökningar om fortsatt öppen psykiatrisk tvångsvård, enl. 7§ eller 9§ Lag om psykiatrisk tvångsvård (1991:1128) nedan kallas ÖPT. Målet är att innehållsmässigt kunna skriva innehållsrika och kompletta ansökningar där argumentationen för fortsatt vård blir tydlig, konkret och därmed får bättre möjligheter att vinna rättens gillande.

Arbetsbeskrivning

Inför att yttrande skrivs behöver man klargöra om patienten fortfarande uppfyller centrala kriterierna för tvångsvård och ha i

sitt skrivsätt en tydlighet i varför man gör den bedömningen. De centrala kriterierna för om den öppna psykiatriska tvångsvården kan fortsätta är följande:

- Förekomst av en *Allvarlig Psykisk Störning, APS*. Kriteriet gäller både om vården skall ges i sluten eller öppen form. När ansökning görs om fortsatt ÖPT måste bedömning därför göras om tillståndet är att fortsättningsvis ses som *APS* och kunna ge en förklaring till det.
- Ett vårdbehov sekundärt till denna störning som skall vara *fortsatt nödvändig och inte möjlig att bereda utan särskilda villkor* i öppen form. Villkoret går hand i hand både med första och tredje kriteriet eftersom det är handlar om både kvalificerad psykiatrisk vård i öppen form och inverkan av sjukdomsinsikt och behandlingsmotivation.
- Slutligen krävs också ett påverkat beslutsfattande till den nödvändiga vård och behandling störningen kräver. Ofta innebär detta att patienten pga. nedsatt sjukdomsinsikt vägrar all vård eller vissa centrala/kritiska delar av vården. Det är också förknippat med tidigare försökt till frivillig behandling och hur behandlingsmotivationen brukar utvecklas på längre sikt. Exempelvis kan vi tänka oss scenarier där motivationen kommer vara kontinuerligt låg och otillräcklig eller situationer där vi förväntar oss ett gynnsamt förlopp med successivt förbättrad compliance eller varierande compliance över tid.

När man anser sig ha penetrerat ovanstående kriterier måste detta på ett pregnant och tydligt sätt överföras i skrivform. Nedan följer ett bra exempel på hur texten i yttrandet disponeras i rubrikform:

Bakgrund

Här beskriver man patientens psykiatriska sjukdomshistorik samt historik av tvångsvård med särskild betoning på tidigare perioder av ÖPT.

Diagnostik

Kortfattat beskriv diagnoser som föreligger och om det finns skäl att misstänka underliggande tillstånd som behöver utredas vidare. Diagnoskoder behöver inte anges.

Social situation

Det är viktigt att beskriva patientens nuvarande sociala situation och lägga vikt på att få innehållet korrekt och innehållsrikt. Viktiga punkter att ta med är förekomst av arbete eller sysselsättning och hur detta fungerar eller beskrivning om det inte fungerar. Finns god man eller förvaltare skall detta tas med. Ekonomiska situationen bör också kommenteras om det finns bäring för att den psykiska störningen negativt påverkat deras privatekonomi. Slutligen bör också familjesituationen beskrivas och vad patienten normalt har för socialt umgänge eller om ensamhetsproblematik föreligger.

Senaste vårdperioden av ÖPT och aktuellt tillstånd

Här beskrivs hur den psykiska störningen utvecklats senaste 6 månaders period. Tillståndets grad beskrivs, vilken medicinering som ges och hur denna kommer fortsätta att följas upp. Beroendetillstånd eller missbruk beskrivs också om sådant finns. Ge gärna exempel på typer av psykotiska symtom, affektiva svängningar, beteendestörningar eller suicidalt beteende som har relevans för fortsatt vård och behandling. Beskriv noggrant aktuell sjukdomsinsikt och hur samarbetet med vården har förlöpt.

Motivering om Allvarlig Psykisk Störning och behov av vård med särskilda villkor

Beskriv vilken psykisk störning som anses viktas som en *Allvarlig Psykisk Störning* i lagens mening och om störningen bedöms fortsättningsvis som APS även under kommande vårdperiod. Beskriv varför det behövs *särskilda villkor* för att nödvändig vård och behandling i öppen form skall komma till stånd. Stärk argumentationen ytterligare med att resonera kring

sjukdomsinsikten nu och historiskt och hur behandlingsalliansen totalt ser ut.

Förtydligande till de föreslagna särskilda villkoren

Används i de fall man önskar förtydliga varför ett särskilt villkor behövs. Kan med fördel användas om vi föreskriver totalt alkoholnykterhet mot någon som saknar beroendediagnos eller aldrig dricker i anamnesen. Kan också användas om vi föreslår förbud mot att vistas på särskild plats eller ta kontakt med specifik person.

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: VE Psykiatri

Innehållsansvar: Gerhard Johansson, (gerjo16), Överläkare

Granskad av: Mirela Toma, (mirto3), Enhetschef

Godkänd av: Sara Ekström, (sarek4), Verksamhetschef

Dokument-ID: SKAS9718-621466736-187

Version: 1.0

Giltig från: 2026-04-28

Giltig till: 2028-04-22